

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa, 24 marca 2020 r.

Adam Bodnar

V.7010.38.2020.ET/PM

Pan
Prof. Łukasz Szumowski
Minister Zdrowia

ul. Miodowa 15
00-952 Warszawa

Wielce Szanowny Panie Ministrze

Zwracam się do Pana Ministra w tej trudnej sytuacji związanej z przypadkami zakażeń koronawirusem SARS-CoV-2. Pragnę podkreślić, że rozumiem nadzwyczajną sytuację, w jakiej znaleźli się polscy obywatele oraz polskie władze państwowe. Niemniej pozostaje pilna kwestia konieczności zapewnienia opieki zdrowotnej dla pacjentów w stanie nagłym w innych podmiotach niż jednoimienne szpitale zakaźne.

Moje obawy są związane z napływającymi do mnie skargami sygnalizującymi, że nie jest w pełni zapewniona opieka zdrowotna osobom w stanie nagłym, w szczególności w przypadku problemów kardiologicznych, nadciśnienia, stomatologicznych, a także osób posiadających przewlekłe choroby i cierpiących onkologicznie oraz wymagających niezwłocznie rehabilitacji, np. po wypadku samochodowym. Realność niebezpieczeństwa dla pacjentów związana z niedostatecznym zabezpieczeniem świadczeń zdrowotnych w stanie nagłym potwierdzają również docierające do mnie informacje ze środków masowego przekazu¹. Powyższe informacje wskazują na istotne ograniczenia w dostępie do świadczeń zdrowotnych, np. pacjenci onkologiczni mają problemy z uzyskaniem badań diagnostycznych, które są odwoływane. Poradnie anulują wizyty kontrolne, odwoływane są również badania diagnostyczne dla kobiet w ciąży takie jak USG, zamykane są

¹ Patrycja Otto, Klara Klinger, „Koronawirus wydłuża kolejki” opubl. 23.03.2020 r. <https://edgp.gazetaprawna.pl/e-wydanie/57228,23-marca-2020/70309,Dziennik-Gazeta-Prawna/716652,Koronawirus-wydłuża-kolejki.html>, Judyta Watoła „Koronawirus sparaliżował onkologię. Chorzy na raka nie mają gdzie się leczyć” opubl. 18.03.2020 r. <https://wyborcza.pl/7,75398,25798654,koronawirus-sparalizowal-onkologie-chorzy-na-raka-nie-maja.html>, Karolina Kowalska, „Ochrona zdrowia, epidemia to nie jest dobry czas dla kobiet w ciąży”, opubl. 23.03.2020 r. <https://www.rp.pl/Zdrowie/303229950-Epidemia-koronawirusa-to-nie-jest-dobry-czas-dla-kobiet-w-ciazy.html>.

ginekologiczne gabinety lekarskie, odwoływane zajęcia szkoły rodzenia, występuje brak opieki położnej środowiskowej, jak i odwoływane są i przesuwane zabiegi kardiologiczne przy jednoczesnym braku wyznaczania nowych terminów – co może powodować w przyszłości kolejki do zabiegów kardiochirurgicznych. Jednocześnie pacjenci nie posiadają jasnej informacji, gdzie mogą otrzymać świadczenie zdrowotne w przypadku ograniczenia przyjęć w danej palcówce medycznej. Sytuacja ta stanowi bez wątpienia realne zagrożenie dla życia i zdrowia ludzkiego.

Jak wynika z komunikatu Narodowego Funduszu Zdrowia, w celu minimalizacji ryzyka transmisji infekcji COVID-19, Centrala NFZ zaleca ograniczenie do niezbędnego minimum lub czasowe zawieszenie udzielania świadczeń wykonywanych planowo lub zgodnie z przyjętym planem postępowania leczniczego². Jednocześnie Centrala NFZ przypomina, że niektóre ze świadczeń mogą być udzielane z wykorzystaniem systemów teleinformatycznych lub innych systemów łączności. Wobec powyższego, pacjenci mogą korzystać z teleporad, które umożliwią zabezpieczenie dla części z nich świadczeń zdrowotnych bez konieczności wizyty lekarskiej. Takiej porady na odległość mogą udzielać specjaliści, np. z poradni onkologicznej, kardiologicznej, czy neurologicznej. Bezspornym jest, że telemedycyna pozwoli w niektórych przypadkach zapewnić ciągłość udzielania świadczeń zdrowotnych. Niemniej jednak, występują sytuacje, w których teleporada oraz odwołanie, czy przesunięcie wizyty są niemożliwe. Mając na uwadze powyższe, moje obawy budzi, że pacjenci, w szczególności w stanach nagłych, którzy potrzebują udzielania świadczenia w podmiocie leczniczym podczas fizycznej wizyty w gabinecie lekarskim nie uzyskają jej w sposób rzeczywisty.

Pragnę zwrócić uwagę, że stosownie do treści art. 19 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U. z 2019 r. poz. 1373 ze zm.), w stanach nagłych, świadczenia opieki zdrowotnej są udzielane świadczeniobiorcy niezwłocznie. Z kolei, stosownie do art. 30 ustawy z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodzie lekarza i lekarza dentystry (Dz.U. z 2019 r. poz. 537 ze zm.), lekarz ma obowiązek udzielać pomocy lekarskiej w każdym przypadku, gdy zwłoka w jej udzieleniu mogłaby spowodować niebezpieczeństwo utraty życia, ciężkiego uszkodzenia ciała lub ciężkiego rozstroju zdrowia, oraz w innych przypadkach niecierpiących zwłoki. Bezspornym jest, że wymienione przepisy powinny być interpretowane zgodnie z Konstytucją RP. Pragnę zauważyć, że art. 68 ust. 1 Konstytucji RP przyznaje każdemu człowiekowi prawo podmiotowe do ochrony zdrowia, a art. 68 ust. 2 przyznaje każdemu obywatelowi prawo do równego dostępu w granicach określonych ustawami do świadczeń opieki zdrowotnej

² Zalecenia dla świadczeniodawców dotyczące zasad udzielania świadczeń opieki zdrowotnej w związku z zapobieganiem przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, opubl. 15.03.2020 r. <https://www.nfz.gov.pl/aktualnosci/aktualnosci-centrali/komunikat-dla-swiadczeniodawcow-w-sprawie-zasad-udzielania-swiadczen-opieki-zdrowotnej,7646.html>

finansowanej ze środków publicznych³. Nie podlega wątpliwości przy tym, że Konstytucja RP zobowiązuje władze publiczne do zwalczania chorób epidemicznych (art. 68 ust. 4). Niemniej dyspozycja wskazanego przepisu nie stanowi, że świadczenia zdrowotne udzielane w związku z zwalczaniem chorób epidemicznych mają stanowić pierwszeństwo przed innymi świadczeniami zdrowotnymi. Konstytucja bowiem gwarantuje prawną ochronę życia każdemu człowiekowi, zapewniając poszanowanie zasady równości (art. 32 Konstytucji). Nie przewiduje zróżnicowania wartości ludzkiego życia⁴ ani nie dopuszcza ograniczenia tego prawa nawet w stanie nadzwyczajnym (art. 233 ust. 1).

W związku z powyższym, na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2018 r. poz. 2179 z późn. zm.), zwracam się do Pana Ministra z uprzejmą prośbą o zajęcie stanowiska w podnoszonej sprawie, w tym również o poinformowanie, jakie Ministerstwo Zdrowia przedsięwzięło, podejmuje i planuje podjąć działania we wskazanym zakresie, w celu ochrony życia i zdrowia pacjentów niezarażonych koronawirusem.

Z wyrazami szacunku

Adam Bodnar

Rzecznik Praw Obywatelskich

/-podpisano elektronicznie/

³ Wyroki Trybunału Konstytucyjnego z dnia 23 marca 1999 r., K 2/98, OTK 1999, Nr 3, poz. 38 i z dnia 7 stycznia 2004 r., K 14/03, OTK 2004, nr 1A, poz. 1, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 marca 2009 r., V CSK 272/08, LEX nr 530613.

⁴ Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 7 stycznia 2004 r., K 14/03, OTK ZU nr 1/A/2004, poz. 23.